

Rozhledy matematicko-fyzikální

Dušan Jedinák

Listy z kalendára. Marie Curie-Skłodowská

Rozhledy matematicko-fyzikální, Vol. 92 (2017), No. 2, 23–24

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/146869>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2017

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Listy z kalendára

Dušan Jedinák, Trnava

Marie CURIE–SKŁODOWSKÁ — (7. 11. 1867 – 4. 7. 1934)

Francúzska fyzička a chemička poľského pôvodu usilovným štúdiom dokázala získať vysokoškolské vzdelanie i doktorát na parížskej Sorbonne. Zvládla päť jazykov (poľsky, rusky, francúzsky, nemecky i anglicky). Snila o učiteľskom povolaní, chcela učiť na gymnáziu ako jej otec (učiteľ matematiky a fyziky na vyšších školách vo Varšave). Nikdy neskrývala svoje poľské vlastenecké zmýšľanie. Spolu so svojím manželom Pierrom Curie preskúmali žiarenie uránu a objavili dva nové prvky – polónium a rádium. Nikdy si nedali technologický postup izolácie týchto prvkov

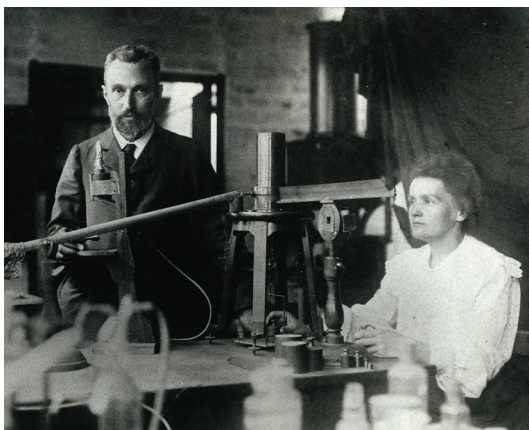
patentovať, mal patriť všetkým. Vlastnými rukami a primitívnymi prostriedkami vydolovali desatiny gramu vzácnej rádioaktívnej látky. Spoznali aj fyziologické pôsobenie nového žiarenia a jeho ďalšie použitie. Vytušili budúce problémy zneužitia takýchto odhalených tajomstiev prírody. Po smrti manžela, s malými dcérami, sa bránila samote a starostiam vedeckou činnosťou. Viedla katedru, prednášala, publikovala. Mala podlomené zdravie, popálené ruky od práce s rádioaktívnymi materiálmi. Ani cez vojnu sa neskrývala pred zodpovednosťou, organizovala poľné röntgenové stanice. Nepadala pod únavou, postupne umierala na zhubnú anémiu. Ako prvá žena v histórii získala Nobelovu cenu, dokonca dvakrát (1903 za fyziku, 1911 za chémiu), stala sa prvou profesorkou na univerzite v Paríži. Viac než sto vedeckých inštitúcií v Európe i v Amerike jej udelilo čestné členstvo alebo čestné doktoráty.

Z myšlienok

- Nie vo výpočtoch, ale v láske sa vedec najčastejšie mylí.
- To, čo je na nás najzraniteľnejšie, nie sú naše údy, ale sebaláska.
- Naučili ma, že napredovať sa nedá ani rýchlo, ani ľahko.
- V prírodovede ide o veci a nie o osoby... Pocty a sláva nám skazili život.

HISTORIE

- Musíme veriť, že sme na niečo nadaní a to niečo treba za každú cenu dosiahnuť.
- Nemožno budovať lepší svet bez toho, aby sa zlepšoval život jednotlivcov.
- Patrím medzi ľudí, ktorých zaujala výnimočná krása vedeckého bádania. Učenec vo svojom laboratóriu nie je iba technikom; stojí pred prírodnými dejmi tiež ako dieťa pred svetom rozprávok. Nesmieme pre nikoho budiť vieru, že vedecký pokrok možno pochopiť ako mechanizmus, ako stroj, ako súkolie ozubených koliesok zapadajúcich do seba, i keď tiež majú svoju krásu.
- Neverím na nebezpečenstvo, že by z nášho sveta zmizol duch dobrodružstva. Ak má niečo z toho, čo vidím okolo seba, životnú silu, tak je to práve tento duch dobrodružstva, ktorý sa zrejme nedá spútať a je spojený so zvedavosťou.
- Človek môže mať v každej dobe zaujímavý a užitočný život. Len si ho nesmie premrhať, aby si raz mohol povedať: Urobil som, čo som mohol. Len to sa od nás žiada a to jediné nám môže priniesť trocha šťastia...
- Ľudstvo určite potrebuje praktických ľudí, ktorí vyťažia maximum zo svojej práce, dokážu si uchrániť vlastné záujmy a pritom nezabúdať ani na všeobecný úžitok. Ale ľudstvo potrebuje aj rojkov, pre ktorých sú nezištné perspektívy práce tak vábivé, že sa nemôžu starať o vlastné materiálne výhody.

Pierre a Marie v laboratóriu